

تناسب شخصیتی دانشجویان پرستاری برای تحصیل و کار در این حرفه

محسن ادیب حاجباقری، منصور دیانتی

چکیده

مقدمه. ریزش زیاد دانشجویان پرستاری و بی میلی بسیاری از پرستاران برای تداوم اشتغال در این حرفه، توجه صاحب نظران را به ضرورت در نظر گرفتن ویژگی‌های شخصیتی افراد در هنگام گزینش برای این رشته، جلب نموده است. با توجه به فقدان مطالعه قبلی در زمینه میزان تناسب شغلی شخصیتی دانشجویان پرستاری در ایران، این مطالعه با هدف تعیین خصوصیات شخصیتی دانشجویان جدیدالورود پرستاری و بررسی تناسب آن برای تحصیل و کار در این حرفه انجام شد.

روش‌ها. پژوهش به صورت توصیفی در دانشکده‌های پرستاری دانشگاه علوم پزشکی تهران، کاشان و یکی از واحدهای دانشگاه آزاد صورت گرفت. انتخاب نمونه به صورت آسان انجام شد و ۵۲ نفر از دانشجویان جدیدالورود سال تحصیلی ۸۱-۱۳۸۰ با استفاده از پرسشنامه شغلی شخصیتی هالند مورد بررسی قرار گرفتند.

نتایج. شصت و سه و پنج دهم درصد از دانشجویان مؤنث و ۳۶/۵ درصد مذکر و دارای میانگین سنی $22 \pm 1/2$ سال بودند. براساس نتایج به دست آمده، ۴۴/۲ درصد از دانشجویان به لحاظ شخصیتی خصوصیات مناسب برای حرفه پرستاری نداشتند. ۷۷ درصد از دانشجویان اظهار داشتند که در موقع انتخاب رشته اطلاعات کمی در مورد آن داشته‌اند.

بحث. نزدیک به نیمی از دانشجویان پرستاری، به لحاظ بارزترین خصوصیات شخصیتی با خصوصیات لازم برای حرفه پرستاری سازگاری نداشتند. پیشنهاد می‌شود که از آزمون‌های شخصیت و تست‌های رغبت‌سنج برای انتخاب بهترین دانشجویان از میان افرادی که صلاحیت‌های علمی و استعداد تحصیلی خوبی را نشان داده‌اند، برای تحصیل در رشته پرستاری استفاده شود.

واژه‌های کلیدی. خصوصیات شخصیتی، دانشجویان پرستاری، حرفه پرستاری، اشتغال، تحصیل.

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی ۱۳۸۳؛ ۴(۱۲): ۵-۱۱

مقدمه

امروزه، برای گزینش افراد و دادن اجازه ورود به بسیاری از حرفه‌ها، از آزمون استفاده می‌شود. در ایران نیز، هر ساله آزمون ورودی دانشگاه‌ها برای تعیین صلاحیت افراد، برای ورود به دوره‌های آموزشی و مشاغل مختلف برگزار می‌شود. به نظر می‌رسد که چند پیش‌فرض اساسی برای انتخاب دانشجویان برای رشته‌های مختلف وجود دارد که شامل مواردی از قبیل: «داوطلبان در تعیین رشته به علایق، توانایی‌ها، خصوصیات روحی و جسمی خود و تناسب آن با شغل کاملاً توجه می‌کنند»، «انتخاب یک رشته توسط داوطلب نشانگر شناخت او از آن رشته است»، «از روی نمرات کسب شده در آزمون، می‌توان صلاحیت افراد را برای حرفه‌های مختلف شناسایی کرد»، «هر فرد که نمره

هر حرفه‌ای، بسته به نوع تولیدات یا خدماتی که ارائه می‌دهد، نیاز به فراگیری دانش، مهارت و نیز ویژگی‌های خاص فردی دارد. اگر از ابتدا به تطابق میان ویژگی‌های فردی افراد با شغل مورد نظر توجه کافی مبذول نگردد، سازگاری فرد با آن شغل دچار مشکل خواهد گردید(۱).

آدرس مکاتبه. دکتر محسن ادیب حاجباقری (استادیار)، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، کاشان.

e-mail: adib1344@yahoo.com

منصور دیانتی (مری)، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی کاشان.
این مقاله در تاریخ ۸۳/۶/۱۸ به دفتر مجله رسیده و در تاریخ ۸۳/۱۰/۱۴ پذیرش گردیده است.

حرفه پرستاری نیاز به شخصیتی اجتماعی دارد، اگرچه درجاتی از خصوصیات شخصیتی جستجوگر و هنری نیز لازم است (۱). با توجه به اهمیت گزینش صحیح از میان داوطلبان ورود به حرفه پرستاری و فقدان مطالعه قبلی در این زمینه در ایران، این مطالعه با هدف تعیین خصوصیات شخصیتی دانشجویان جدیدالورود پرستاری و بررسی تناسب آن برای تحصیل و کار در این حرفه انجام شده است. امید است نتایج آن بتواند به عنوان گامی در راه ارتقای خدمات پرستاری و افزایش رضایت حرفه‌ای شاغلین در این حرفه و مددجویان آنها مفید واقع گردد.

روش‌ها

پژوهشی توصیفی در دانشکده‌های پرستاری دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران و کاشان و یکی از دانشکده‌های پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی انجام شده است. انتخاب دانشکده‌ها بر اساس تفاوت رتبه آنها و در نتیجه تفاوت رتبه دانشجویان پذیرفته شده در آنها انجام شد. به این ترتیب، کوشش شد تا نمونه پژوهش، نماینده‌ای از جامعه بزرگتر پذیرفته‌شدگان در رشته پرستاری باشد.

انتخاب نمونه در محل‌های پژوهش، به صورت آسان انجام شد. به این ترتیب که کلیه دانشجویان جدیدالورود پرستاری که برای نیم‌سال اول سال تحصیلی ۸۱-۸۰ در دانشکده‌های مذکور ثبت نام نموده بودند، به عنوان واحد پژوهش تلقی گردیدند ($N=90$ ، ۵۰ نفر تهران، ۲۰ نفر کاشان، ۲۰ نفر آزاد). برای جمع‌آوری داده‌ها، در هر یک از محل‌های پژوهش، پژوهشگر با هماهنگی قبلی با مدرس مربوطه، در یکی از جلسات درسی اولین یا دومین ماه تحصیل دانشجویان نامبرده شرکت کرد و پس از بیان اهداف پژوهش و کسب اجازه برای شرکت در تحقیق، به معرفی پرسشنامه و توضیح درباره نحوه تکمیل آن پرداخت و نیز توضیحاتی را درباره ویژگی‌های بارز هر یک از تیپ‌های شخصیتی اجتماعی، هنری، قراردادی، واقعگرا، متهور و جستجوگر ارائه داد. آن‌گاه پرسشنامه در میان دانشجویانی که مایل به شرکت در تحقیق بودند (۷۵ نفر) توزیع و از آنها خواسته شد تا پس از ۲۴ ساعت، پرسشنامه‌های تکمیل شده را عودت دهند.

تاکنون بیش از ۴۰۰ تحقیق در کشورهای مختلف با استفاده از پرسشنامه هالند انجام شده و روایی و پایایی آن مورد تأیید قرار گرفته و در مواردی نیز، از آن برای توزیع دانشجویان در رشته‌های دانشگاهی استفاده شده است که هالند خلاصه‌ای از آنها را در یک کتاب راهنمایی شغلی به چاپ رسانده است (۱).

ابزار جمع‌آوری داده‌ها دارای دو قسمت بود:

الف. پرسشنامه‌ای که ضمن سؤالاتی درباره مشخصات دموگرافیک، دربردارنده سه سؤال بود. یک سؤال چند گزینه‌ای درباره نظر هر فرد در مورد تیپ شخصیتی خودش (از میان تیپ‌های شخصیتی اجتماعی،

بالتری در آزمون کسب نماید، دارای صلاحیت برای حرفه‌های پراهمیت‌تر و حساس‌تر است)، می‌شود.

با توجه به اینکه شرکت در آزمون و انتخاب رشته، آزاد و داوطلبانه است، انتظار می‌رود که افراد، دارای انگیزه کافی برای تحصیل در آن رشته بوده و پس از اشتغال در آن، خدمات با کیفیتی را ارائه دهند.

متأسفانه، گزارشات نشان می‌دهد که بسیاری از دانشجویان پرستاری در مدت تحصیل، دارای انگیزه کافی نیستند، تمایل پرستاران برای اشتغال در این حرفه کاهش یافته، و با وجود افزایش تعداد پرستاران در سطوح کارشناسی ارشد و دکترا، نه تنها کیفیت خدمات پرستاری به موازات آن افزایش نیافته، بلکه به نظر می‌رسد کاهش هم یافته باشد (۳ و ۲). عوامل مختلفی، از جمله: اشکال در گزینش دانشجویان، روش‌ها و محتوای تدریس و نیز چگونگی ارزیابی دانشجویان می‌تواند در این مشکل نقش داشته باشد (۴).

هدف از برگزاری آزمون، گزینش مناسب‌ترین افراد برای یک رشته یا حرفه است. این امر هنگامی به بهترین وجه تحقق می‌یابد که افرادی برای ورود به یک حرفه انتخاب شوند که ویژگی‌های آنها با خصوصیات آن حرفه سازگاری داشته باشد (۵). مروری بر چگونگی پذیرش دانشجویان در رشته پرستاری در کشورهای مختلف نشان می‌دهد که این مسأله مورد غفلت قرار گرفته است. در اسلوانی، تنها داشتن دیپلم دبیرستان برای پذیرش دانشجوی پرستاری کافی است (۶). مدارس پرستاری آمریکا نیز از آزمون‌های همانند سایر رشته‌ها و یا از آزمون‌های استعداد، و در برخی از موارد، از آزمون‌های معلم‌ساخته که صرفاً توانایی‌های لازم برای کسب پیشرفت تحصیلی را می‌سنجند، برای گزینش داوطلبان استفاده می‌کنند (۳ و ۷).

در ایران نیز، آزمون سراسری، صرفاً به سنجش اطلاعات نظری و استعداد تحصیلی داوطلبان می‌پردازد، در حالی که هم شرایط تحصیل و هم شرایط کار پرستاری با سایر رشته‌ها متفاوت است. به دلیل همین تفاوت، در سال‌های اخیر، محققان تأکید نموده‌اند که لازم است افرادی برای تحصیل در این رشته انتخاب شوند که علاوه بر آمادگی و استعداد تحصیلی، درجاتی از ویژگی‌های شخصیتی و روانشناختی متناسب با این حرفه را داشته باشند. از این رو، استفاده از آزمون‌هایی که علاوه بر استعداد تحصیلی، سنجش شخصیت را نیز شامل گردد، پیشنهاد نموده‌اند (۷ تا ۱۰).

بررسی مشاغل مختلف و شرایط محیط کار آنها، و تعیین خصوصیات شخصیتی لازم برای این مشاغل، نشان می‌دهد که

تیپ‌های اجتماعی، جستجوگر و هنری بود، از نظر شخصیتی با حرفه پرستاری سازگار تلقی می‌شد. افرادی با سایر تیپ‌های شخصیتی، برای این حرفه مناسب تلقی نشده‌اند.

تجزیه و تحلیل پاسخ دانشجویان به سؤالات باز به روش تحلیل محتوا انجام شد. به این منظور، پس از چند بار مطالعه هر پاسخ، مفهوم و معنای اصلی موجود در آن استخراج و به صورت کدهایی ثبت گردید، سپس کدهای مشابه در یک طبقه قرار گرفت.

نتایج

از مجموع ۷۵ پرسشنامه تحویل داده شده، ۵۲ نفر پرسشنامه را تکمیل و عودت دادند (میزان برگشت ۶۸/۱ درصد) که ۶۳/۵ درصد از آنها مؤنث و ۳۶/۵ درصد مذکر و دارای میانگین سنی $22 \pm 1/2$ سال بودند. جدول یک توزیع تیپ‌های شخصیتی را در نمونه پژوهش، براساس نظر افراد و نیز نتایج حاصل از پرسشنامه شغلی - شخصیتی هالند نشان می‌دهد. چنان که مشخص است، بیش از ۴۴ درصد از واحدهای پژوهش، خود را دارای شخصیتی واقعگرا می‌دانستند ولی براساس پرسشنامه، این میزان در حدود ۲۵ درصد بوده است. همچنین مشخص شد که در مجموع ۵۵/۸ درصد از دانشجویان دارای شخصیت اجتماعی یا جستجوگر و یا هنری بوده‌اند، در حالی که در حدود ۴۵ درصد از دانشجویان به لحاظ شخصیتی، خصوصیتی مناسب برای حرفه پرستاری نداشته‌اند.

جدول ۱. توزیع درصد تیپ‌های شخصیتی در نمونه پژوهش براساس نظر افراد و نتایج حاصل از پرسشنامه شغلی - شخصیتی هالند.

تیپ شخصیتی	نظر افراد	پرسشنامه هالند
اجتماعی	۸(۱۵/۴)	۱۳(۲۵)
جستجوگر	۶(۱۱/۵)	۱۱(۲۱/۲)
هنری	۳(۵/۸)	۵(۹/۶)
واقع‌گرا	۲۳(۴۴/۲)	۱۳(۲۵)
متهور	۷(۱۳/۵)	۷(۱۳/۵)
قراردادی	۵(۹/۶)	۳(۵/۷)

در پاسخ به این سؤال که در هنگام انتخاب رشته پرستاری چقدر در مورد آن اطلاع داشتید؟ در حدود ۲۳ درصد از افراد اطلاعاتی در حد متوسط و بالا داشته‌اند و ۷۷ درصد اظهار نمودند که در موقع انتخاب این رشته، اطلاعات کمی در مورد آن داشته‌اند. اکثر این افراد اطلاعات درستی در مورد حرفه پرستاری نداشته و در ذهن خود از این رشته تصویری نزدیک به پزشکی داشته‌اند بگونه‌ای که داده‌های مربوط به ذهنیت افراد در

هنری، قراردادی، واقعگرا، متهور و جستجوگر، یک سؤال در مورد اینکه در هنگام انتخاب رشته پرستاری تا چه حد درباره این رشته اطلاع داشته و چه تصویری از این حرفه در ذهن خود داشته است؟ و نیز یک سؤال درباره هدف فرد از انتخاب رشته پرستاری.

ب: پرسشنامه شغلی شخصیتی هالند. این پرسشنامه شامل ۳ بخش است:

بخش اول. طبقه‌بندی شغلی، حاوی لیستی از ۵۰۰ شغل که متناسب با تیپ‌های شخصیتی به ۶ طبقه: اجتماعی، هنری، قراردادی، واقعگرا، متهور و جستجوگر تقسیم شده‌اند.

بخش دوم. جستجوی خودفرمان، که شامل ۶ قسمت است:

۱. **آرزوهای شغلی.** در این بخش که به صورت سؤال باز است، از فرد خواسته می‌شود تا تاریخچه‌ای از آرزوهای شغلی خود را به ترتیب از جدیدترین تا قدیمی‌ترین آنها بنویسد.

۲. **فعالیت‌ها.** در این قسمت لیستی از فعالیت‌های اجتماعی، هنری، قراردادی، واقعگرایانه، متهورانه و جستجوگرانه وجود دارد که فرد به صورت علاقه دارم یا علاقه ندارم، پاسخ می‌دهد. در نهایت، جمع مواردی که فرد ابراز علاقه نموده است، محاسبه می‌شود.

۳. **صلاحیت‌ها.** در این قسمت، لیستی از فعالیت‌هایی که فرد به خوبی قادر به انجام آنهاست ارائه شده که به صورت بلی - خیر جواب داده می‌شود و در پایان، جمع جواب‌های مثبت حساب می‌گردد.

۴. **مشاغل.** در این قسمت، لیستی از مشاغل ارائه شده که فرد علاقه یا عدم علاقه خود را به صورت بلی - خیر ابراز می‌دارد و در پایان جمع جواب‌های مثبت حساب می‌شود.

۵. **خودسنجی.** در این قسمت، فرد توانایی‌ها و مهارت‌های مکانیکی، علمی، هنری، تدریس، فروشنده‌گی، امور دفتری، دستی، ریاضی، موسیقی، دوستی و تعاون و مدیریت اداری خود را با همسالان مقایسه می‌کند و در هر زمینه، به خود نمره‌ای از یک تا هفت می‌دهد.

۶. **سازمان‌دهی پاسخ‌ها.** در این قسمت، مجموع نمرات بخش‌های مختلف محاسبه می‌شود و در نهایت، یک کد اختصاصی سه حرفی برای هر فرد به دست می‌آید که اولین حرف آن نشانگر بارزترین خصوصیت شخصیتی فرد بوده و با استفاده از آن می‌توان در لیست مشاغل، مشاغلی را که با خصوصیات شخصیتی فرد سازگارتر است، پیدا نمود.

در این پژوهش، پرسشنامه اطلاعات فردی همراه با قسمت‌های دو تا پنج از پرسشنامه هالند برای پاسخ‌گویی در اختیار دانشجویان قرار گرفت و سازمان‌دهی پاسخ‌ها توسط محقق انجام شد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها به شیوه دستی و با استفاده از آمار توصیفی انجام شد. برای تعیین تناسب شخصیتی دانشجویان با حرفه پرستاری، بارزترین ویژگی شخصیتی فرد که در بخش سازمان‌دهی پاسخ‌ها به دست آمد، مورد استفاده قرار گرفت. به این ترتیب، هرگاه دانشجو دارای یکی از

شناخت خصوصیات شغل و شناخت خصوصیات شخصیتی، رغبتی و سوابق افراد، هم از سوی گزینش‌کنندگان و هم از سوی داوطلبان می‌دانند. در غیر این صورت، ناسازگاری شغلی شخصیتی منجر به عملکرد ضعیف شاغل شده و ممکن است امنیت و رفاه دیگران را به خطر اندازد (۵). حرفه و شرایط کار پرستاری به شخصیت‌هایی اجتماعی، هنری و جستجوگر و به خصوصیات مانند صبر و خویشتن‌داری، صمیمیت، رفتار اجتماعی، روحیه همکاری و کمک به دیگران، احساس مسؤولیت، عشق به انسان‌ها و... نیاز دارد (۱) که چنین خصوصیات در آزمون‌های معمول گزینش برای این حرفه سنجیده نمی‌شود. مطالعات دیگر با اشاره به این مطلب، آن را از علل فقدان انگیزه در دوران تحصیل و نیز ترک شغل و بی میلی پرستاران برای اشتغال در این حرفه پس از اتمام تحصیل دانسته‌اند (۲ و ۷).

هدف از برگزاری آزمون سراسری ورود به دانشگاه‌ها آن است که آمادگی داوطلبان برای ورود به حرفه‌ها و دوره‌های آموزشی بررسی و مناسب‌ترین افراد برای یک حرفه انتخاب شوند. با این حال، این آزمون برای رشته‌های مختلف بطور یکسان برگزار شده و خصوصیات شخصیتی و ویژگی‌های روحی- روانی لازم برای حرفه‌های مختلف را نمی‌سنجد. از این رو، با توجه به نتایج این پژوهش، پیشنهاد می‌شود که از آزمون‌های شخصیت و تست‌های رغبت‌سنج برای انتخاب بهترین دانشجویان از میان افرادی که صلاحیت‌های علمی و استعداد تحصیلی خوبی را نشان داده‌اند، برای تحصیل در رشته پرستاری استفاده شود. به عبارت دیگر، بهتر است پس از سنجش توانایی‌های علمی داوطلبان ورود به دانشگاه، از میان افرادی که رشته پرستاری را انتخاب کرده‌اند، اسامی دو برابر ظرفیت هر دانشکده اعلام شود و سپس با استفاده از آزمون‌های شخصیت و تست‌های رغبت‌سنج، مناسب‌ترین افراد برای تحصیل در رشته پرستاری انتخاب شوند. این کار می‌تواند از ریزش دانشجویان در طی تحصیل کاسته و تا حد زیادی رضایت شغلی و کیفیت مراقبت ارائه شده پس از اشتغال آنها را تضمین نماید.

این پژوهش اولین گام در راستای بررسی تناسب شغلی شخصیتی دانشجویان پرستاری بوده و بر روی نمونه محدودی از دانشجویان صورت گرفته است. همچنین با توجه به داوطلبانه بودن شرکت در پژوهش و پاسخ ۶۸/۱ درصد از دانشجویان به تحقیق و محدود بودن دانشکده‌های پرستاری مورد بررسی، نتایج به دست آمده ضرورتاً به همه دانشجویان پرستاری قابل

ارتباط با حرفه پرستاری در چهار طبقه «فقدان اطلاع و ذهنیت خاص» (۳۰/۸ درصد)، «وجود تصویر نزدیک به پزشکی» (۴۰/۴ درصد)، «کمیبود اطلاع» (۱۷/۳ درصد) و «شناخت کافی» (۱۱/۵ درصد) قرار گرفت. در ارتباط با هدف از انتخاب رشته پرستاری به ترتیب: ورود به دانشگاه (توسط ۲۱/۲ درصد)، تصور اینکه این رشته زمینه ادامه تحصیل در رشته پزشکی را فراهم می‌کند (توسط ۲۱/۲ درصد)، یافتن شغل (توسط ۱۹/۲ درصد)، عدم دقت در انتخاب رشته (توسط ۱۵/۴ درصد)، خدمت به انسانها (توسط ۱۳/۴ درصد) و انتخاب رشته توسط دیگران (توسط ۹/۶ درصد) به عنوان مهمترین دلایل ذکر شده بودند.

بحث

نتایج پژوهش نشان داد نزدیک به نیمی از واحدهای پژوهش به لحاظ بارزترین خصوصیات شخصیتی با خصوصیات لازم برای حرفه پرستاری سازگاری نداشتند. مطالعات دیگر نیز، نتایج تقریباً مشابهی را گزارش نموده و استفاده از آزمون‌های شخصیت‌سنج را برای پذیرش دانشجو در رشته پرستاری و پزشکی پیشنهاد نموده‌اند (۱۰ تا ۱۳).

بر اساس داده‌ها، تفاوت محسوسی میان نظر افراد درباره تیپ شخصیتی خود و نتایج استخراج شده از پرسشنامه شغلی شخصیتی هالند وجود داشت. این مسأله احتمالاً تا حدی ناشی از آن است که واحدهای پژوهش در سن جوانی بوده و ضمن اینکه هنوز بلوغ شخصیتی کافی نیافته‌اند، شناخت کافی نیز از خود ندارند. مارلو (Marlow) دوره نوجوانی و جوانی را دوره‌ای می‌داند که افراد به لحاظ شخصیتی هنوز در حال شکل‌گیری بوده و ثبات کاملی ندارند (۱۴).

همچنین یافته‌های پژوهش نشان داد که بیشتر واحدهای پژوهش در هنگام انتخاب رشته، آگاهی مناسبی در مورد حرفه و شرایط کار پرستاری نداشته‌اند، به نظر می‌رسد همان گونه که دیگران بیان نموده‌اند، بسیاری از دانشجویان پرستاری با بینش عامیانه وارد این رشته می‌شوند (۲). افرادی که با شناخت ناکافی وارد حرفه‌ای می‌شوند، نه تنها قادر نخواهند بود سطح فعالیت را به حد نصاب و استاندارد لازم برسانند، بلکه در معرض فشارهای روانی نیز قرار می‌گیرند (۵). بنابراین، لازم است که مسؤولان رویه‌هایی را در پیش گیرند که به افراد کمک کند تا قبل از انتخاب یک رشته در آزمون سراسری، اطلاعات مناسبی در مورد آن حرفه و شرایط کاری آن به دست آورند. متخصصان هدایت شغلی هر نوع انتخاب شغل و راهنمایی حرفه‌ای را مستلزم

تعمیم نیست. انجام پژوهش مشابه در سطح وسیعتر می تواند اطلاعات بیشتری را در این زمینه فراهم نماید.

منابع

۱. حسینیان س، یزدی م. در ترجمه: حرفه مناسب شما چیست؟ راهنمایی و مشاوره به انضمام پرسشنامه. هالند جال (مؤلف). چاپ اول. تهران: صاحب اثر. ۱۳۷۳.
2. Ghazi F. , Henshaw L. How to keep student nurses motivated. *Nursing Standard* 1998; 13(8): 43-8.
3. National League for nursing. Official guide to undergraduate and graduate nursing schools. Boston: Jones & Bartlet Co. 1999.
۴. عالیخانی ش. چگونه می توان انگیزه دانشجویان پرستاری را حفظ نمود. فصل نامه پرستاری دانشکده پرستاری ارتش جمهوری اسلامی ایران ۱۳۷۹؛ (۹): ۸-۱.
۵. اردبیلی ی. راهنمایی و مشاوره حرفه ای و روش های کسب و کاربرد اطلاعات شغلی. تهران: نصر. ۱۳۷۴.
6. Dornik E, Vidmar G. Impact of nursing education in Slovenia on nurses' publishing in their professional Journal. *Stud Health Technol Inform* 2003; 95: 794-9.
7. Ehrenfeld M, Rotenberg A, Sharon R, Bergman R. Reasons for student attrition on nursing courses. *Nursing Standard* 1997, 11(23): 34-8.
8. Stuart CC. Assessment, supervision and support in clinical practice. Edinburgh: Churchill Livingstone Co. 2003.
۹. سنجری کهرودی ا. طراحی مجدد شغل در مدیریت منابع انسانی. تدبیر ۱۳۸۰؛ ۱۱۸: ۲۰-۲۶.
۱۰. ذوالفقاری ب؛ ادیبی پ. ملاکهای پذیرش دانشجویان پزشکی. مجله دانشکده پزشکی. ویژه نامه چهارمین همایش آموزش پزشکی. ۱۳۷۹: ۲۰۳.
11. Long NR. , Gordon CJ. Variables important in the selection of New Zealand nurses: implementation and evaluation of a multivariate selection technique. *Int J Nurs Stud* 1981, 18(4): 227-35.
12. Fujita M, Uchino Y, Ohara H. Study on personality characteristics of nursing students (1). A comparison of student groups of various nursing courses at the time of school admission. *Kango Kyoiku* 1987; 28(3): 167-71.
13. Martin MJ, Vila J, Capellas R. Studies of the personality of nursing students. *Rev Enferm* 2000; 23(9): 643-6.
14. Marlow DR, Redding BA. Textbook of pediatric nursing. 6th ed. Philadelphia: WB Saunders Co. 1988.